

Лариса Сазанович

(викладач кафедри іноземних мов

Запорізького державного медичного інституту)

"АЛАН ЛОМАКС – ЛЮДИНА, ЯКА ЗАПИСАЛА СВІТ (З ІСТОРІЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ)"

Доповідь присвячена історії американської структуральної фольклористики. Об'єктом нашої уваги стала творча спадщина збирача, популяризатора та теоретика американського фольклору Алана Ломакса.

Алан Ломакс (31 січня 1915 – 19 липня 2002) – відомий американський фольклорист і «етномузиколог», один із найвідоміших збирачів народної музики ХХ століття. Разом зі своїм батьком, піонером американської фольклористики, Джоном Ломаксом, він записав приблизно близько 3000 народних пісень в США, Шотландії, Англії, Ірландії, країнах Карибського басейну, Італії та Іспанії. Джон та Алан Ломакси стали засновниками Архіву американського пісенного фольклору розташованого в Бібліотеці Конгресу США. Цей архів і досі залишається головною національною колекцією фольклорної музики доби американського Відродження, мається на увазі – відродження фольклорної пісні.

У період 30–40-х років ХХ ст. завдяки етномузикознавчій радіопрограмі Ломакса американська аудиторія познайомила з творчістю таких авторів-виконавців фольклорних пісень, як Вуді Гатрі, Лід Беллі, Піт Зігер та багатьох інших.

Антрополог перфомансу, Ломакс підготував мультимедійну, інтерактивну базу даних, завдяки якій стало можливим простежити зв'язок між танцем, піснею та історією людства.

У зрілому віці Ломакс перейшов від збирання, популяризації фольклорної спадщини до створення каталогів фольклору та теоретичних спостережень. Не заперечуючи важливості мовлення, Ломакс-теоретик зосередив власні зусилля на аналізі невербальних комунікативних систем. Запропоновані Ломаксом методики аналізу отримали назву хореометрика – вивчення танцю, парламетрика – вивчення мовлення, та кантометрики – вивчення музичної культури.

Разом з музикологом Гроєром Ломакс намагався довести, що музичні культури різних етносів побудовані за однаковими універсальними моделями, відтак, люди, що розмовляють різними мовами, знаходяться, певною мірою, в родинних стосунках.

У ході експерименту дослідники також висунули гіпотезу, що генотип народу відбувається в його піснях. Порівнявши та зіставивши 2400 пісень з 233 географічно та культурно різних регіонів світу, Ломакс та Гроєр визначили 10 музичних груп. Дослідники класифікували музичні зразки за 37 критеріями: темп, ритм, наявність йодлю, поліфонія, півтори, енергійність та ін. На більш високому рівні абстрагування отримані результати було представлено у вигляді

бінарної опозиції: техніка співу, започаткована мисливцями та риболовами Арктики, та техніка співу, що народилася серед збирачів Африки.

На жаль, пошуки музичних універсалій Ломакса не знайшли відгуку у фольклористів та етномузикологів. Натомість, розвідки Ломакса викликали жвавий інтерес в колах генетиків. Флойд Рид дослідив 39 африканських культур і дійшов висновку, що генетичні портрети племен відповідають пісням, які вони співають.

В якості висновку зауважимо, що, хоч кантометричний експеримент Ломакса-Гроєра і викликав неоднозначну реакцію у наукових колах, Алан Ломакс – збирач, популяризатор, продюсер фолк-виконавців та теоретик фольклору – посідає почесне місце «останнього мисливця за піснями» або «людини, що записала вісь світ» в історії американської польової та структуральної фольклористики.